

Cuvîntul este derivat din rădăcina *кжт cu sufixul -ja cu palatalizarea lui *tj în шт¹ și s-a păstrat numai în limbile slave de sud: bulgară — къща și sîrbo-croată кућа².

Exemple: a) din documentele emise de cancelaria Țării Românești Ангелъ въ Бжнѣ... и рекъ съ своимъ жънкомъ, кжштѣ сал... да ест старцъ кър Гофрону «Anghel din Ocna... și a spus cu limba lui, casa lui... să fie starețului chir Sofronie» (1408—1418, P. P. Panaitescu, *Doc. Ț.R.*, d. 27, p. 97); прѣдакатъ господство-ми въ самого кжшти господство-ми... прѣдакамъ ї кжшти: Ашгаша с аненсѣн его «a dat domnia mea din însăși casa domniei mele... dau zece case: Lungași cu nepoții lui» (1408—1418, P. P. Panaitescu, *Doc. Ț.R.*, d. 29, p. 102); да иматъ верокъ въ кжштѣ жъ господство-ми на кжкко акто «să aibe obroc din casa domniei mele în fiecare an» (1409, P. P. Panaitescu, *Doc. Ț.R.*, d. 30, p. 105).

b) Documente privitoare la relațiile cu Brașovul și Sibiul: вън сѣ естъ далъ и кжште и киноградѣ «el și-a dat (vîndut) și casele și viile» (1496—1507, I. Bogdan, *Relații*, d. 195, p. 234); чемо дати Мнхнеки кжште и киноградѣ «vom da casele și viile lui Mihnea» (c. 1494, S. Dragomir, *Doc. Sibiu*, d. 12, p. 22); гокорите за тѣхъзи дожитъкъ што естъ с кжске каше «vorbiți pentru averea aceea care este în casele voastre» (1480, I. Bogdan, *Relații*, d. 133, p. 164). Deși în documente termenul кжска apare izolat, se întilnește de mai multe ori într-un catastif de cheltuieli din arhiva orașului Brașov, de la începutul secolului al XVI. De pildă: потребно с кжске... за цѣцѣни за кжске «necesar în casă... pentru țătăni la casă» (Tocilescu, 534 *doc.*, p. 469 și 472).

Deși nu apare în documentele moldovenești în care predomină sinonimul său дом сîntem îndreptățiți să presupunem că termenul кжшта a circulat și în Moldova, poate numai ca termen cărturăresc, deoarece în *Letopisețul de la Putna I* găsim: доушѣнъ же къ кжштехъ западени быша «iar alții au fost arși în case» (*Cronici*, p. 45).

Înregistrînd pe кжшта (p. 161) Mardarie Cozianul traduce prin коленѣце diminutivul unui termen slav neatestat în documentele epocii la care ne referim.

Хижа «casă, colibă este folosit rar în documentele moldovenești și mai des în cele privitoare la relații. În documentele din Țara Românească (în cele de dănie și întărire) nu apare niciodată хижа ci exclusiv домъ.

Хижа cu variantele хъжа, хъжина, хъзъ, хъзина este un termen general slav, provenit, printr-un vechi împrumut, din germanul *hūs³ și atestat atît în textele slave vechi cit și în cele de redacție rusă⁴.

c) Documente din Moldova: и приложѣ(хъ)... и дванадесѣ(т) хъжъ татаръ «și am dăruit... și douăsprezece bordeie de tătari» (1428, Cost. *Doc. I*, d. 71, p. 212); и далъ Иксоа Богдановъ... к хъжи и едноу слатинуу «și a dat Ivul lui Bogdan... două case și o slatină» (1461, I. Bogdan, *Doc. Ștefan I*, d. 28, p. 45); и далъ едно село и оу то(м) селѣ десѣтъ хъжъ татарскы(хъ) «și a dat... un sat și în acel sat zece bordeie⁵ de tătari» (1435 sau 1436, Cost. *Doc. I*, d. 155, p. 494).

¹ MLADENOV, *Этимологически*, p. 268; E. BERNEKER, *SEW*, p. 603.

² Termenul къща = кжшта atestat în limba rusă veche Sreznevski, *Материалы*, t. I, col. 1384) nu reprezintă trăsăturile specifice ale limbii ruse ci trebuie interpretat ca un element slav cărturăresc.

³ MLADENOV, *Этимологически* p. 668; VASMER, *REW*, t. III, p. 240.

⁴ SREZNEVSKI, *Материалы*, t. III, col. 1426—1427.

⁵ Într-un document din anul 1428 (d. 71, p. 212) Costăchescu traduce prin «poți de tătari» deși este vorba tot de bordeie.